

Pensioenwiki

De druk op pensioenfondsen neemt toe. Vooral voor kleine fondsen is het steeds moeilijker om zelfstandig te blijven. Voor pensioenfondsen die zich beraden op de toekomst is er binnenkort een nieuwe mogelijkheid: het Algemeen Pensioenfonds (APF). Een APF is een nieuwe speler in de tweede pijler pensioenmarkt die onder de Pensioenwet valt. Een APF laat de bestaande domeinafbakening van pensioenfondsen los en staat ringfencing toe. Hierdoor ontstaat een nieuw, breed (Europees) inzetbaar pensioenvehikel waar meerdere ondernemingen, danwel voormalig pensioenfondsen zich bij kunnen aansluiten.

Het APF komt tegemoet aan de wens van pensioenfondsen en werkgevers om door samen te werken schaalvoordelen te behalen en tegelijkertijd hun identiteit te behouden. Het APF is een pensioenfonds dat een financieel gescheiden uitvoering van meerdere pensioenregelingen mogelijk maakt, zoals een defined benefit (DB) regeling met harde garanties en een defined contribution (DC) regeling. Ook voorwaardelijke indexatie of een collectief defined contribution (CDC) regeling zijn mogelijk. Het staat werkgevers, pensioenfondsen, pensioenuitvoeringsorganisaties, verzekeraars en premiepensioeninstellingen namelijk vrij een APF op te richten, zich daarbij aan te sluiten of zich daartoe om te vormen. Door het hanteren van gescheiden compartimenten (solidariteitkringen) mag een APF voor werkgevers — die al dan niet verbonden aan elkaar zijn — verschillende pensioenregelingen financieel gescheiden van elkaar uitvoeren. Uitvoeringskosten worden lager, de uitvoering wordt gestandaardiseerd en er vindt een verdere professionaliserings- en consolidatieslag plaats. Alle bestuursmodellen zijn beschikbaar voor het APF. De rechtsvorm is beperkt tot een stichting om zo het non-profit karakter van pensioenfondsen te behouden.

De Tweede Kamer heeft op 18 juni 2015 ingestemd met het Wetsvoorstel APF. De Tweede Kamer stemde in met nog drie andere wijzigingsvoorstellen:

- Vrijwillige pensioenregelingen (zoals netto-pensioenregelingen) hoeven niet in dezelfde collectiviteitkring ondergebracht te worden als de basisregeling.
- Bij “gesloten pensioenfondsen”, waarvan de pensioenregeling is beëindigd, hoeft de werkgever niet vertegenwoordigd te zijn in het belanghebbendenorgaan.
- Het wordt mogelijk om belanghebbendenorganen van verschillende collectiviteitskringen samen te voegen als elk belanghebbendenorgaan daarmee instemt. Het samengevoegde belanghebbendenorgaan heeft dan de bevoegdheden die zien op alle collectiviteitkringen van het APF.

De Wet APF en de novelle (zie hieronder) zijn aangenomen door de Eerste Kamer. De wet treedt op 1 januari 2016 in werking ([Stb. 2015, 549](#)). De Eerste Kamer stemde op 22 december voor het voorstel. Omdat een APF pas operationeel kan zijn nadat De Nederlandsche Bank (DNB) de vergunning heeft verleend, wordt verwacht dat de eerste APF-en in april 2016 de markt op kunnen. Door verschillende partijen is aandacht gevraagd voor de al dan niet bestaande mogelijkheid van het verlenen van een vergunning met terugwerkende kracht (naar 1 januari 2016). In reactie daarop gaf Klijnsma aan dat een collectieve waardeoverdracht naar het APF met terugwerkende kracht mogelijk is als DNB daar toestemming voor geeft. Of DNB die toestemming zal verlenen, is volgens haar in zijn algemeenheid niet te zeggen.

Veel aandacht is besteed aan de btw-vrijstelling voor dienstverlening aan pensioenfondsen. Daarbij wordt nu een onderscheid gemaakt tussen vrijgestelde DC- en niet-vrijgestelde DB- regelingen. De Kamer pleitte voor een “gelijk speelveld” op dit punt en staatssecretaris Klijnsma zegde toe dat het kabinet daar nog eens goed naar zal kijken, mede in het licht van een in maart 2016 verwachte uitspraak van de Hoge Raad daarover.

Bedrijfstakpensioenfondsen waarvoor een verplichtstelling geldt, kunnen vooralsnog niet toetreden tot een APF, maar de staatssecretaris gaf aan met wetgeving te komen die dit mogelijk gaat maken. Dat gebeurt door niet langer de uitvoering (op BPF-niveau) verplicht te stellen, maar de verplichtstelling te verschuiven naar het niveau van de pensioenregeling (zie hierna). Voor februari 2016 komt zij met de planning daarvoor.

De Kamer benadrukte het belang van de medezeggenschap bij (de overstap naar) een APF. Voor collectieve waardeoverdracht van een verzekeraar naar het APF geldt art. 83 PW. Dat betekent dat dit alleen kan als de betrokkenen geen bezwaar maken. Bij de omvorming van een pensioenfonds tot een APF of bij liquidatie van een pensioenfonds, geldt niet art. 83, maar art. 84 PW. De bezwaarprocedure geldt dan niet omdat het bestaande pensioenfonds immers ophoudt te bestaan en de deelnemers dus niet achter kunnen blijven. Toch vindt de Kamer dat op dit punt nog goed onderzocht moet worden of en zo ja op welke manier de medezeggenschap op dit punt gewaarborgd zou moeten worden. De staatssecretaris zegde toe daarop terug te zullen komen.

Fusie bedrijfstakpensioenfondsen

Bij de behandeling in de Tweede Kamer is uitvoerig stil gestaan bij een amendement waarin geregeld wordt dat bedrijfstakpensioenfondsen die fuseren, gescheiden vermogens mogen aanhouden. Achtergrond daarvan is dat het wetsvoorstel op dit moment niet de mogelijkheid biedt dat bedrijfstakpensioenfondsen toetreden tot een APF. Het kabinet noemt daarvoor als reden de mogelijke marktverstoring die daardoor op kan treden, omdat het APF zou kunnen profiteren van de door de overheid verleende verplichtstelling. Omdat ook bij bedrijfstakpensioenfondsen echter de behoefte bestaat om samen te gaan is het amendement ingediend. Staatssecretaris Klijnsma was zeer terughoudend, vanwege de mogelijke gevolgen voor de verplichtstelling. Het amendement is aangenomen, maar aan de Raad van State is wel gevraagd hierover advies uit te brengen. De Raad van State adviseerde om het amendement

niet mee te nemen in de wetgeving. De Raad concludeerde dat het toestaan van ringfencing voor bedrijfstakpensioenfondsen grote gevolgen heeft voor het Nederlandse pensioenstelsel. Daarom acht de Raad het passend de vraag of ringfencing voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen toegestaan zou moeten worden, te bezien in samenhang met de mogelijke wijzigingen van het stelsel van aanvullende pensioenen naar aanleiding van de bredere pensioendiscussie.

De regering onderschrijft de conclusies van de Raad. Met een novelle heeft de regering de mogelijkheid om afgescheiden vermogens aan te houden bij een fusie van verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen uit het wetsvoorstel algemeen pensioenfonds gehaald. Met deze novelle bracht de regering het wetsvoorstel op dit punt terug in haar oorspronkelijke staat. De Tweede Kamer heeft op 26 november 2015 ingestemd met het wetsvoorstel, de Eerste kamer 17 december 2015. De wet is op 1 januari 2016 in werking getreden, de vraag is of 1 april reëel als datum waarop een algemeen pensioenfonds echt van start kan. Het is niet mogelijk een vergunning met terugwerkende kracht te laten ingaan (zie hiervoor).

Wetsvoorstel keuze uitvoerder

Het kabinet liet de mogelijkheden onderzoeken om verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen toegang te bieden tot een algemeen pensioenfonds. Naar aanleiding van het onderzoeksresultaat wil het kabinet een wetsvoorstel indienen dat in plaats van verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds verplichtstelling aan een bedrijfstakpensioenregeling mogelijk maakt. De sociale partners bepalen dan wie deze verplichte regeling uitvoert. Het kabinet maakt uit het onderzoek op dat het voor wat betreft de toelaatbaarheid van de mededingingsregels en de gevolgen voor de marktordening – met inzet van waarborgen – mogelijk is om over te gaan tot een verplichtstelling aan een bedrijfstakpensioenregeling. Daarmee kan een vrije keuze voor de pensioenuitvoerder worden bewerkstelligd en wordt het mogelijk voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen zich om te vormen tot een APF of de verplichtgestelde bedrijfstakpensioenregeling door een APF te laten uitvoeren. Om dit mogelijk te maken, is een wijziging van de verplichtstelling nodig. Concreet betekent dit een wijziging van de Wet BPF 2000 en aanverwante wet- en regelgeving. Het kabinet wil nu een wetsvoorstel indienen dat tot doel heeft het creëren van waarborgen voor een zorgvuldige transitie naar een vrije keuze van een pensioenuitvoerder. In februari 2016 wil Klijnsma het precieze tijdpad voor een wetsvoorstel hebben uitgestippeld. De bedoeling is dat dit er dan in 2017 ligt. Uiterlijk 1 januari 2018 moet het in werking treden.

Q&A DNB

Inmiddels heeft DNB [vragen en antwoorden](#) voor APF'en gepubliceerd, met name in het kader van de vergunningsaanvragen. DNB neemt vergunningsaanvragen vanaf het moment dat het wetsvoorstel in de Eerste Kamer in behandeling is genomen in behandeling. In de behandeling in de Eerste Kamer werden vragen gesteld over de mogelijkheden en onmogelijkheden van toetreding tot een APF met terugwerkende kracht. DNB merkt daarover op dat het is toegestaan dat een regeling met [terugwerkende kracht](#) wordt ondergebracht bij een APF, zonder dat de toegezegde opbouw in de tussengelegen periode feitelijk is toegekend in een andere uitvoeringsovereenkomst.

Relevante documenten:

Memorie van antwoord wetsvoorstel Wet Apf 27 november 2015

Wetsvoorstel Wijziging Wet Apf (novelle d.d. 23 oktober 2015)

Advies W12.15.0221/III/Vo Raad van State inzake fusie bedrijfstakpensioenfondsen (*Kamerstukken II 2014-15, 34 117, nrs. 37 en 38*)

Gewijzigd voorstel van Wet APF (*Kamerstukken I 2014-15, 34 117, A*)

Nota naar aanleiding van het nader verslag Wetsvoorstel APF (*Kamerstukken II 2014-15, 34 117, nr. 13*)

Ontwerpbesluit en Nota van Toelichting Apf (*Kamerstukken II 2014-15, 34 117, nrs. 2 en 3*)

Brief aan Tweede Kamer keuze pensioenuitvoerder (*Kamerstukken II 2015-16, 32 043, nr. 291*)

Kamerstukken I 2015-16, 34 117, nr. E (Memorie van Antwoord)

Wet Algemeen pensioenfonds (Stb. 2015, 549)

Besluit vanwege Algemeen pensioenfonds (Stc. 2015, 552)

Factsheets en Q&A's Apf DNB